

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2104/2022
31.08.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјине, председника већа, Гордане Комненић, Драгане Миросављевић, Мирјане Андријашевић и Зорана Хаџића, чланова већа, у парници тужиоца-противтуженог АА из ..., чији је пуномоћник Јован Продановић, адвокат из ..., против туженог-противтужиоца ЈКП „Зеленило“ из Панчева, чији је пуномоћник Зоран Крстић, адвокат из ..., уз учешће умешача на страни туженог-противтужиоца Града Панчева, кога заступа Градско правобранилаштво Града Панчева, по тужби ради накнаде штете и по противтужби ради утврђења, одлучујући о ревизији туженог-противтужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4435/21 од 25.01.2022. године, у седници већа одржаној 31.08.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог-противтужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4435/21 од 25.01.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ: пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 4435/21 од 25.01.2022. године у ставу првом изреке и пресуда Основног суда у Панчеву П1 558/19 од 07.07.2021. године, тако што се **УСВАЈА** противтужбени захтев па се утврђује да тужилац-противтужени као запослени код корисника јавних средстава нема право на наплату - исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора према Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије од 18.03.2015. године и Посебном колективном уговору за јавна и јавно-комунална предузећа Града Панчево од 25.06.2016. године, за време важења Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник Републике Србије“ број 116/2014), а **ОДБИЈА** тужбени захтев тужиоца-противтуженог којим је тражио да се обавезе тужени-противтужилац да му на име накнаде трошкова исхране у току рада исплати 62.263,16 динара за период од 01.11.2016. године до 31.10.2019. године, са припадајућом затезном каматом и **ОДБИЈА** захтев тужиоца-противтуженог за накнаду трошкова првостепеног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац-противтужени да туженом-противтужиоцу накнади трошкове целог поступка од 69.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П1 558/19 од 07.07.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован противтужбени захтев туженог из прејудицијелне противтужбе за утврђење да тужилац као запослени код корисника јавних средстава нема право на наплату-исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора према Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије од 18.03.2015. године и Посебном колективном уговору за јавна и јавно-комунална предузећа Града Панчева од 25.06.2015. године, за време важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“ број 116/2014), као и да се обавезе тужилац да туженом надокнади све парничне трошкове са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова исхране у току рада исплати за период од 01.11.2016. године до 31.10.2019. године укупан износ од 62.263,16 динара, према појединачно опредељеним износима, са законском затезном каматом. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу, накнади трошкове парничног поступка од 104.780,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4435/21 од 25.01.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и умешача на страни туженог и првостепена пресуда је потврђена. Ставом другим изреке, одбијен је захтев умешача на страни туженог за накнаду трошкова састава жалбе.

Против правноснажне другостепене пресуде тужени је благовремено изјавио посебну ревизију у смислу члана 404. Закона о парничном поступку, због погрешне примене материјалног права.

Према одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС и 55/14) - у даљем тексту: ЗПП, ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). У ставу 2. истог члана прописано је да о дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија.

По оцени Врховног касационог суда, у овом спору постоји потреба за одлучивањем о ревизији предвиђеној наведеном одредбом (посебна ревизија), ради уједначавања судске праксе имајући у виду другачију судску праксу у истој правној ситуацији изражену у пресудама Врховног касационог суда на које је ревидент указао.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија туженог - противтужиоца основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је у спорном периоду од 01.11.2016. године до 31.10.2019. године био у радном односу код туженог, у ком је тужени као послодавац накнаду трошкова за исхрану у току рада исплаћивао запосленима у складу са Правилником о зарадама, накнадама зараде, додацима на зараде и друга примања, у износима мањим од оних који би им припадају - најмање 250,00 динара дневно. Износи досуђени тужиоцу представљају разлику између накнаде трошкова исхране у току рада обрачунате у вредности прописаној Посебним колективним уговором за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије и Посебним колективним уговором за јавна и јавнокомуналног предузећа Града Панчева и накнаде тих трошкова исплаћених тужиоцу за спорни период. Висина потраживања утврђена је на основу налаза вештака економско-финансијске струке.

Код овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су примењујући члан 4, члан 9. став 2, члан 118. став 1. тач. 5. и 6, члан 246. ст. 1. и 2, чл. 256, 258. и 259. Закона о раду, члан 9. ст. 1. и 2. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, члан 65. Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије и члан 84. Посебног колективног уговора за јавна и јавнокомунална предузећа Града Панчева, оценили да тужилац основано потражује мање исплаћену накнаду трошкова за исхрану у току рада у складу са посебним колективним уговорима, као и да се правила из члана 4. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата односно зарада и других јавних примања код корисника јавних средстава не односе на накнаду за исхрану у току рада (и регрес за коришћење годишњег одмора). Стога су као основан усвојили постављен тужбени захтев. Како се ради о истом идентитету спора, из истих разлога нижестепени судови су одбили противтужбени захтев.

По оцени Врховног касационог суда, основано се ревизијом туженог указује да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 1. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зараде и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, број 116/14 - ступио на снагу 28.10.2014. године) прописано је да се овим законом привремено уређује основица, односно вредност радног часа, вредност бода и вредност основне зараде, за обрачун и исплату плата, односно зарада као и других сталних примања изабраних, именованих, постављених и запослених лица код корисника јавних средстава, са циљем очувања финансијског система у Републици Србији и система плата и зарада у јавном сектору. У члану 3. став 1. наведеног закона, прописано је да се платом сматра зарада запосленог код корисника јавних средстава утврђена у складу са законом који уређује радне односе, односно плате изабраног, именованог и постављеног лица, запосленог код корисника јавних средстава утврђеног у складу са законом који уређује плату у државним органима, органима локалне власти, организацијама обавезног социјалног осигурања и јавним службама. У члану 4. истог закона прописано је да су ништаве одредбе општег или појединачног акта којима се повећавају основице, коефицијенти и други елементи, односно уводе нови елементи на основу којих се повећава износ плате и других сталних примања код субјеката из члана 2. овог закона, донет за време примене овог закона.

Тужени је корисник буџетских средстава, па се на њега, осим наведеног закона, примењује и Закон о буџету и Закон о буџетском систему, па обавезе које преузима морају одговарати апропријацији која му је одобрена за ту намену у одговарајућој буџетској години (члан 54. Закона о буџетском систему).

Под зарадом се сматрају примања из радног односа као што су, између осталог, и накнада за исхрану у току рада и регрес, а што произлази из одредбе члана 105. Закона о раду, а појам зараде у складу са Законом о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, подразумева зараду утврђену у складу са законом који уређује радне односе. Другачијим тумачењем појма зараде не би био испуњен циљ Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава (члан 1), јер би то значило селективну примену закона, имајући у виду и да коефицијент за обрачун плате изабраних, именованих и постављених лица и запослених у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама, садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада (и регрес), на које се као и на запослене код туженог примењује Закон о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зараде и других сталних примања код корисника јавних средстава.

С обзиром да су правила из Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, Закона о буџету и Закона о буџетском систему императивне природе која се морају безусловно поштовати, без права да се у њима било шта мења, код буџетског финансирања плата код туженог није могуће применити корективно правило из члана 8. став 2. Закона о раду, јер је управо законом одређен начин утврђивања основице за плате.

Због тога су по схватању Врховног касационог суда одредбе Посебног колективног уговора, донете након ступања на снагу Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава ништаве и као такве не могу да производе правно дејство (ПКУ не може бити супротан закону на основу члана 103. ЗОО у вези члана 240. Закона о раду) због чега су нижестепене пресуде преиначене тако што је усвојен противтужбени захтев туженог и одбијен, као неоснован, тужбени захтев тужиоца

На основу члана 416. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

Према успеху у спору, туженом применом члана 165. став 2. у вези чл. 153, 154. и 163. ЗПП припада право на накнаду трошкова целог поступка и то право на накнаду одређених трошкова за састав одговора на тужбу и два образложена поднеска од по 9.000,00 динара, за заступање туженог од стране адвоката на четири одржана рочишта по 10.500,00 динара, што све укупно износи 69.000,00 динара, све одмерено према Адвокатској тарифи важећој у време пресуђења („Службени гласник РС“ бр. 37/21 од 14.04.2021. године), због чега је одлучено као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић